

Regulering af Slotsmølleå (4110) Udjævning og udskiftning af vandløbsbunden

Aabenraa Kommune 2025

Plan, Teknik & Miljø
Byg, Natur & Miljø

August 2025
Journal nr.: 25/16304

Forord

Projektforslaget til regulering af Slotsmølleå (4110) er udarbejdet i henhold til lov om vandløb:

- Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb.
- Bek. nr. 834 af 27. maj 2016 om vandløbsregulering og – restaurering m.v.

Gennemførelsen af projektet forudsætter en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3

Jf. bekendtgørelse nr. 834, § 19 kan vandløbsmyndigheden først meddele tilladelse til projektet, når der foreligger endelig tilladelse i henhold til anden lovgivning.

Indhold:

Forord	2
1. Indledning	3
2. Nuværende forhold	4
2.9 Drænings- og afvandingstilstand	6
3. Planlagte foranstaltninger	6
4. Resultater og konsekvenser	7
5. Nødvendige tilladelser	7
6. Tidsplan	7
7. Økonomi	7
Bilag 1	8
Bilag 2	9

1. Indledning

Aabenraa Kommune ønsker udføre et kombineret Klimatilpasnings- og natur projekt i Slotsmølleå i Aabenraa.

Baggrunden for projektforslaget er at der gentagende gange, i perioder med større mængder nedbør, er sket opstuvning af vand i vandløbet (se figur 1 & 2). Der sker opstuvning på grund af bundforholdene foran de to rør der leder vandet under Slotsmøllevej.

Opstuvning i vandløbet medfører flere steder langs vandløbet at der sker oversvømmelser når det regner meget. Aabenraa Kommune har i 2024 etableret en ny pumpestation for enden af Slotsmølleå, som skal være med til at beskytte ejendomme ved vandløbet mod oversvømmelse. Men lokal opstuvning i vandløbet gør at pumpen kun har begrænset effekt i områder længere opstrøms.

Samtidigt lever vandløbet ikke op til de økologisk miljømål. Projektstrækningen er kendetegnet ved en meget ujævn og sandet bund. De forhold går strækningen uegnet til at fisk kan gyde.

Der er derfor udarbejdet et projektforslag til udjævning og udskiftning af vandløbsbunden mellem Dr. Margrethes vej og Slotsmøllevej.

1.1 Formål

Projektets primære formål er at forbedre bundforholdene ved at skabe et bedre fald i vandløbet og udlægge grus og sten. Ændringerne skal være med til at mindske opstuvning i vandløbet og forbedre forhold for især fisk og smådyr.

Figur 1: Opstuvning ved Slotsmøllevej d. 6. februar 2024

Figur 2: Opstuvning ved Slotsmøllevej d. 6. februar 2024

1.2 Projektafgrænsning

Projektstrækningen er beliggende mellem Dr. Margrethes vej og Slotsmøllevej og er 60 meter af den regulativmæssige vandløbsstrækning, ca. fra st. 6591 til st. 6651 meter.

Figur 1: Oversigtskort med grøn markering af projektområdet.

2. Nuværende forhold

2.1 Vandløbets topografi og terrænforhold

Slotsmølleå er 7259 meter langt østvendt vandløb der udløber i Aabenraa Fjord. Den udpegede projektstrækning udgør en strækning på 60 meter af den regulativmæssige vandløbsstrækning, ca. fra st. 6591 til st. 6651 meter.

Projektstrækningen befinder sig i Aabenraa by og har, i sin udformning, stor menneskelig påvirkning. Der er i forbindelse med det tidligere projekt etableret en spuns mellem Mølledammen og Slotsmølleåen, hvilket udgør projektstrækningens venstre "brink". Hele projektstrækningen ligger 20-40 cm under den regulativmæssige vandløbsbund fra 1997. (se Bilag 1).

Vandløbsbunden på projektstrækningen er overvejende sandet ved dr. Margrethes vej mens det inden Slotsmøllevej bliver mere stenet bund ved stryget. Der er registreret en 22 meter lang sandpude nedstrøms Dronning Margrethes vej langs vandløbets venstre side.

2.2 Geologi og jordbundsforhold

Jordbunden i oplandet er overvejende lerjord og sandblandet lerjord, og de omkringliggende arealer er vej og parkområde.

2.3 Målsætning og tilstand

Slotsmølleå er omfattet af Statens Vandområdeplaner om mindst god økologisk tilstand (DK vandområde ID: o10350). Vandløbet har i seneste analyse (VP3 samt høring af genbesøg af vandområdeplaner 2021-2027) ikke opfyldt miljømålet om godt økologisk tilstand, da den nuværende tilstand er moderat. Nuværende tilstand er fastsat ud fra kvalitetselementet med den laveste økologiske tilstand, i dette tilfælde fisk og alger (fythobenthos). For så vidt angår nationalt specifikke stoffer har vandløbet ikke-god økologisk tilstand. Slotsmølleå opfylder miljømålsætningen for smådyrsfauna og nationalt specifikke stoffer.

Den seneste tilstandsvurdering for de forskellige kvalitetselementer er indsat i tabellen herunder.

Tabel 1: Økologisk tilstand for de forskellige kvalitetselementer i Slotsmølleå jævnfør seneste analyse genbesøg af vandområdeplaner 2021-2027.

Kvalitetselement	Økologisk miljømål	Økologisk tilstand
Makrofytter	Godt økologisk potentiale	Ukendt
Fytobenthos	Godt økologisk potentiale	Moderat økologisk tilstand
Bentiske invertebrater	Godt økologisk potentiale	Høj økologisk tilstand
Fisk	Godt økologisk potentiale	Moderat økologisk tilstand
Nationalt specifikke stoffer	Godt økologisk potentiale	Ikke-god økologisk tilstand

2.4 Udpegninger inden for projektstrækningen

Slotsmølleå er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Der er derudover på projektstrækningen ingen naturbeskyttede arealer i direkte forbindelse med vandløbet.

I øvrigt har arealet ifølge kommuneplanen følgende udpegning: Værdifulde geologiske områder (Aabenraa Tunneldalskompleks), Bevaringsværdig bystruktur (Aabenraa), Fortidsmindebeskyttelseslinjer (Vandmølle, Herregårdsanlæg/Slot), Åbeskyttelseslinje. Udpegningerne er ikke problematiske i forhold til gennemførelse af projektet da der er tale om udskiftning og udjævning af vandløbsbunden på en 60 meter lang strækning, hvilket ikke vil ændre områdets karakter.

Nærmeste Natura 2000 område er Bolderslev Skov og Uge Skov, som er beliggende ca. 860 m sydvest for projektområdet. Natura2000-området er udpeget habitatområde. Udpegningsgrundlaget for området kan ses i nedenstående tabel.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 85		
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Kildevæld* (7220)
	Bøg på mor med kristtorn (9120)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Stor vandsalamander (1166)	

Tabel 2. Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Projektet vil ikke påvirke Natura 2000 området, da der arbejdes på en kortere vandløbsstrækning uden for Natura 2000 området, derudover vil anlægsarbejdet vil have meget begrænset udstrækning og varighed.

2.5 Bilag 4 arter

Den nærmeste registrering af en bilag IV art, er stor vandsalamander som er registreret 4 km fra krydsningsstedet jf. Danmarks Naturdata og arter.dk. Projektet vil ikke beskadige yngle- og rasteområder for dyrearter omfattet af habitatdirektivets bilag IV a) eller ødelægge plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV b), da der er tale om udskiftning og udjævning af vandløbsbund på en kort strækning.

2.6 Gældende regulativer for Slotsmølleå

Slotsmølleås gældende vandløbsregulativ er vedtaget af Sønderjyllands Amt i 1997. For at forbedre passagemulighederne for vandløbsfaunen og bibringe området et forbedret og mere varieret naturindhold samt reducere oversvømmelsesrisikoen i baglandet har slotsmølleåen ved projektstrækningen fået etableret et nyt forløb med stryg tilbage i 2013. Den udpegede projektstrækning udgør en strækning på 60 meter af den regulativmæssige vandløbsstrækning, ca. fra st. 6591 til st. 6651 meter.

2.7 Ejerforhold og arealanvendelse

Projektstrækningen berører matr.nr. 547, Aabenraa og er ejet af Aabenraa Kommune. Arealanvendelsen langs projektstrækningen er offentlig vej og parkarealer.

2.9 Drænings- og afvandingstilstand

Der er registreret en regnvandsledning på strækningen. Da der hverken ændres på vandløbets forløb eller bundhæves i forhold til den eksisterende bund forventes der generelt ikke at ske en negativ påvirkning af tilløbet eller tilløb opstrøms projektstrækningen.

Udjævning af stryget og faldforholdene mellem de to overkørsler vil resultere i en ændring i vandspejlshøjden. Det forventes at effekten af den reducerede opstuvning kan medføre en forøget afvanding af de tilstødende arealer på den opstrøms strækning. Ændringen vil være mest udtalt i forbindelse med store afstrømninger.

3. Planlagte foranstaltninger

3.1 Udjævning af vandløbsbund

Formålet med projektet er, som tidligere omtalt, udskifte og udjævne vandløbsbunden mellem Dronning Margrethes vej og Slotsmøllevej. Et større fald afvikles i dag ved stryget ved Slotsmøllevej. Det vurderes, at det stejle fald ved Slotsmøllevej kan udjævnes over en 60 meter strækning og give et fremtidigt fald på 2 ‰.

Fra station 6591 til 6651 foretages følgende:

- Oprensning af sandede og bløde aflejringer (op til 30 cm) i vandløbets faktiske bundbredde (3,5-4,5 meter). Sandpudden umiddelbart nedstrøms Dronning Margrethes vej opgraves ikke.
- Tilføje nyt grus, samt udjævne sten og grus fra det eksisterende stryg. Gruset lægges i gennemsnit i et 10 cm tykt lag og udlægges i varierende lagtykkelser.

- Den kommende vandløbsbund udlægges med start kote -0,2 DVR90 i st. 6591 meter med et jævnt fald frem til st. 6651 i kote -0,3 DVR90. Bundbredden vil følge den eksisterende bundbredde og variere mellem 3,5-4,5 meter i bundbredde.
- Ovenpå det udlagte grus lægges større variationskabende sten (skjulesten, Ø200-400 mm) med det formål at skabe varierede strømningsmønstre og skjulesteder for fisk og smådyr. Skjulestenene udlægges varieret i både midt og sider af vandløbet i en gennemsnitlig tæthed på ca. 1 sten per meter.

4. Resultater og konsekvenser

4.1 Konsekvensvurdering

Regnvandsledning friholdes fra stryget, vandløbsbunden hæves ikke i forhold til de nuværende forhold.

4.2 Fremtidige regulativmæssige forhold

Projektet gennemføres inden for gældende regulativ. Da projektstrækningen ligger 20-40 cm under den regulativmæssige vandløbsbund fra 1997.

4.6 Konsekvenser for fauna og flora

Projektet vil forbedre leveforholdene for fisk og smådyr idet det stejle fald udjævnes til et mere jævnt fald på hele strækningen der er bedre for vandløb af den størrelse. Levevilkårene for fisk og smådyr forbedres, da der udlægges sten og grus på en længere strækning hvilket er et bedre substrat for smådyr end sandet og blød bund.

5. Nødvendige tilladelser

Projektets gennemførelse kræver følgende forudgående godkendelser:

- Dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttet vandløb).
- Godkendelse efter vandløbsloven.
- Screeningsafgørelse (VVM)

6. Tidsplan

Projektet forventes at kunne følge nedenstående tidsplan:

Tabel 2. Tidsplan.

VVM-screeningsafgørelse, § 3 dispensation, reguleringstilladelse	November 2025-februar 2026
Anlæg	Forår 2026

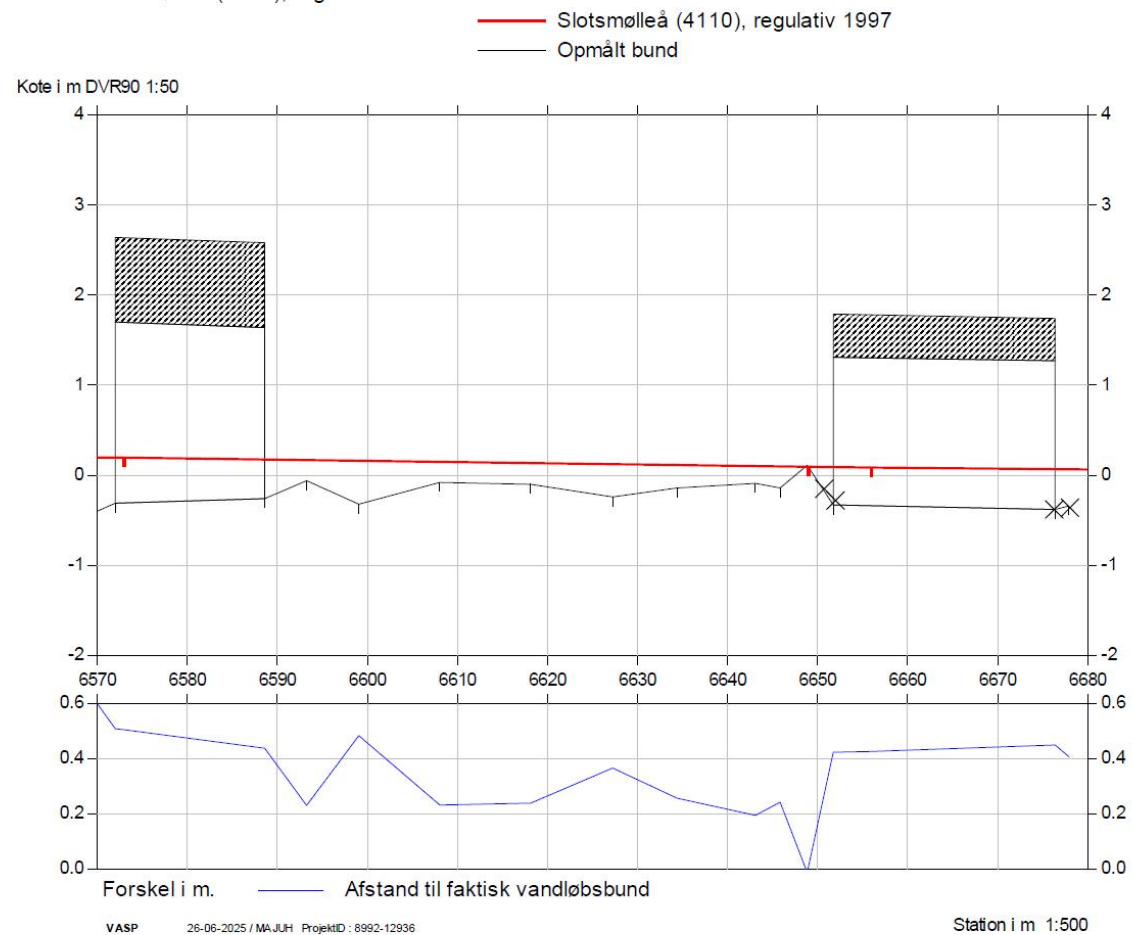
7. Økonomi

Projektet finansieres af kommunens egne midler.

Bilag 1

Slotsmølleå

Opmåling af bund september 2023
Slotsmølleå (4110), regulativ 1997

Bilag 2

Slotsmølleå

Opmåling af bund september 2023

Ny vandløbsbund

Ny bund forslag

Opmålt bund

Kote i m DVR90 1:50

